

pigs feeding, rearing, profits of 1 sow per year, earnings per 100 hectares of arable land, the yield of advanced capital, return on average one worker pay feed.

The system performance of natural pork include: average daily gain in the rearing and fattening, feed consumption per 1 kg increase in body weight, yield offspring piglets per 100 sows from breeding, rearing, fattening to slaughter weight, level of case swine production m 'meat 1 head pig meat production by 1 sow, pig meat production on 100 hectares of arable land and others.

Conclusions. *The methodology for determining the economic efficiency of enterprises with their own pork production is characterized by specific features that are inherent in agriculture as a whole and pig producers in particular. Definition given cost and physical parameters will allow assessing the economic efficiency of the enterprises for the production of pork and identifying potential reserves for growth.*

Key words: *methodology, economic efficiency, profit, profitability, revenue, profit margins, cost, pork.*

УДК 378

*Нікончук Наталія Вікторівна, здобувач
Бердянський університет менеджменту і бізнесу,*

МІСЦЕ ДЕРЖАВНОЇ ІНСПЕКЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ АДАПТИВНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. *Запропоновано удосконалити сучасну систему вищої освіти України, а саме за допомогою формування в Державній інспекції навчальних закладів України системи моніторингу діагностики потреб працедавців приймати зважені управлінські рішення щодо забезпечення єдиної методології якісної державної атестації ВНЗ, аналізу і порівняння стану реалізації державної освітньої політики в різних регіонах України.*

Постановка проблеми Основним завданням вищої освіти будь-якої країни є формування компетентних фахівців, що відповідають поточним та майбутнім потребам сучасного бізнесу. Проведені дослідження показали, що в Україні, на жаль, існує проблема невідповідності між знаннями, які надає вища школа, і знаннями та рівнем якості підготовки молодих фахівців, що потребують бізнес-структури.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. З одного боку, освітні установи повинні активно вивчати професійні особливості бізнесу, підтримувати прямі контакти з працедавцями, уточнювати їх потреби в кадрах і навчанні, організовувати виробничу практику, а згодом і працевлаштування випускників з урахуванням інтересів конкретних компаній. [1]

З іншого, у багатьох працедавців виникає проблема браку молодих фахівців, які мають достатню якість підготовки та здатність вирішувати поставлені завдання без додаткового часу на адаптацію в бізнес-структурі.

Однак проблема взаємодії між двома головними учасниками процесу якісної освіти (вищою школою та працедавцями) пов'язано з недостатністю, а в деяких випадках відсутністю якісного зворотного зв'язку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел формування існуючих взаємозв'язків між ВНЗ та підприємствами певних секторів економіки дозволив визначити учасників відносин та напрямки взаємодії в системі формування сучасного фахівця, однак формування сучасної адаптивної системи вищої освіти України неможливо без підтримки держави та реалізації державної політики у сфері освіти.

Метою статті є визначення місця Державної інспекції навчальних закладів, як учасника процесу якісної освіти, що приймає участь у підготовці і розгляді проектів рішень з питань реформування освіти, прогнозування розвитку системи освіти та її організаційно-правового забезпечення, шляхом створення системи ефективного реагування на вимоги працедавців щодо компетенцій молодих фахівців, необхідних сучасному бізнесу з боку вищих навчальних закладів [6].

Виклад основного матеріалу. Сучасний ринок праці кризового періоду став жорсткішим, він зазнає стохастичного впливу різноманітних факторів, головним з яких є глобальна конкуренція між працівниками, мобільність і висока плинність робочої сили, неоднорідність та диференціація самого ринку праці, а також його поділ на субринки, тобто багатофакторна сегментація. Кількість робочих місць зменшилася, а вимоги працедавців зросли. Крім того, відбувається розвиток багатьох галузей, оновлюється устаткування, дуже швидко змінюються технології.

Виходячи з цього сутність запропонованої сучасної адаптивної системи вищої освіти України міститься, з одного боку, в забезпеченні ефективної дифузії майбутніх фахівців до бізнес-простору шляхом професійної їх

підготовки за рахунок поглиблення, розширення і оновлення їх професійних знань, умінь і навичок або набуття іншої спеціальності на основі отриманого раніше освітньокваліфікаційного рівня, практичного досвіду, з іншого боку - в задоволенні потреб бізнес-структур у компетентних фахівцях на основі впровадження в систему освіти новітніх бізнес-технологій навчання та наукових досліджень. [1].

Тобто визначені напрями взаємовідносин базуються, насамперед, на поєднанні інтересів між вищими навчальними закладами та бізнес-структурами, де ланцюгом та координуючим органом виступає Кабінет Міністрів України через Міністра освіти і науки України та Державну інспекцію навчальних закладів (ДІНЗ України), що входять до системи органів виконавчої влади і забезпечують реалізацію державної політики у сфері освіти [6].

Згідно механізму, що наведений на мал. 1, виділяється три основних суб'єкти адаптивної системи вищої освіти України, а саме - працедавець, вищий навчальний заклад, що випускає молодого фахівця, держава, що є посередником між ними і виступає у якості гаранта і регулятора ринку праці.

Складовою ринку праці є біржа праці, що характеризується кількістю вакансій на підприємствах, які обліковуються у Державній службі зайнятості та пропонуються для працездатного економічно активного населення.

Економічно активна частина суспільства, тобто люди, які активно вступають у трудові відносини і підтримують їх на біржі праці за професійним складом класифікуються на категорії :

законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі);

професіонали ;

фахівці ;

технічні службовці ;

працівники сфери торгівлі та послуг ;

кваліфіковані робітники з інструментом ;

робітники з обслуговування, експлуатації та контролю за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин ;

кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства.

Найбільш гострим питанням є працевлаштування категорії молодих фахівців, тому що, для того щоб бути конкурентоздатним на ринку праці, аби адаптуватися в ньому і мати успішну трудову біографію, їм необхідно:

- по-перше, обрати професію, яка затребувана цим ринком;
- по-друге, стати справжнім високоякісним фахівцем.

Вимоги, що пред'являють працедавці до молодих фахівців, відповідають сучасним світовим нормам, але вони не можуть бути реалізовані у зв'язку з проблемою невідповідності якості навчання у вищих навчальних закладах вимогам ринку, про що зазначалося вище.

Ця суперечність може бути усунена за допомогою відповідного механізму, що включає ефективну заінтересовану співпрацю усіх суб'єктів ринку праці в адаптованій системі вищої освіти України.

Сутність механізму взаємодії полягає в наступному. Державна служба зайнятості проводить моніторинг зайнятості та задовольняє попит працедавців і робітників шляхом підбору працівників, що задовольняють вимоги працедавця.

В разі, якщо на біржі праці не має претендентів, що відповідають певним компетенціям працедавців, Державна служба зайнятості фіксує цю інформацію та передає її до Державного комітету статистики України та Міністерство праці та соціальної політики. Оброблена і проаналізована інформація подається до Кабінету Міністрів України. [6]

На основі отриманої інформації Кабінет Міністрів України на виконання постанови КМУ від 04.05.93 року N 326 «Про Концепцію побудови національної статистики України та Державну програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики»[7] доручає Державному комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики удосконалити:

Національний класифікатор України «Класифікатор професій ДК 003-2010»;

Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010» [8].

На основі визначених класифікаторами професій і напрямків розвитку економіки, Кабінет міністрів України формує державні та галузеві стандарти вищої освіти.

Державні стандарти вищої освіти встановлюють вимоги до змісту, обсягу і рівня освітньої та фахової підготовки. Вони є основою оцінки освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня громадян незалежно від форм одержання вищої освіти. Відповідність освітніх послуг державним стандартам вищої освіти визначає якість освітньої та наукової діяльності вищих навчальних закладів.

З урахуванням положень Державної системи стандартизації України (ДСТУ 1.0-93) встановлюються такі компоненти державних стандартів вищої освіти [9]:

1. Державна компонента необхідна для формування змісту освіти, який дає змогу випускнику вищого навчального закладу виконувати професійні завдання, що визначаються вимогами у сфері праці, науки, культури;

можливість визначення рівня освітньої та професійної підготовки фахівця.

Державна компонента державного стандарту вищої освіти з певного освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня повинна:

1) бути взаємоузгодженою, а сукупність її вимог забезпечувати певний рівень освітньо-професійної підготовки фахівців;

2) визначати структуру відповідних галузевої компоненти та компоненти вищого навчального закладу;

3) забезпечувати можливість розроблення галузевої компоненти та компоненти вищого навчального закладу, які б враховували особливості профілю підготовки фахівців;

4) включати настанови щодо застосування відповідних складових державних стандартів вищої освіти;

5) передбачати обов'язковість їх виконання вищими навчальними закладами незалежно від форми навчання;

6) містити посилання на нормативні документи, покладені в основу їх розроблення.

Державні компоненти затверджуються Кабінетом Міністрів України.

2. Галузева компонента державних стандартів вищої освіти базується на державній компоненті державних стандартів і являє собою систему нормативних і навчально-методичних документів за певними напрямками підготовки та спеціальностями. Крім того, галузева компонента включає терміни та визначення, які вживаються у сфері вищої освіти, і перелік спеціалізацій за спеціальностями вищої освіти.

3. Компонента вищого навчального закладу містить варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм та засобів діагностики рівня освітньої та професійної підготовки випускника вищого навчального закладу що розробляються, погоджуються і затверджуються у порядку, визначеному МОН України .

Склад, форму та процедуру застосування засобів діагностики рівня освітньо-професійної підготовки відповідно до вимог варіативного компонента освітньо-кваліфікаційної характеристики визначає вищий навчальний заклад [7].

Компонента вищого навчального закладу потребує впровадження нових поглядів на сучасний навчальний процес, кардинальне його реформування та перенавчання викладачів для виконання асинхронного типу навчального процесу, заснованого на парадигмі особистісності освіти.

Безперечно, державна і галузева компоненти адаптуються в рамках представленого механізму до вимог сучасної економіки та працедавців, але найбільш мобільною та ефективною залишається компонента вищого навчального закладу. Встановлення партнерських взаємовідносин її структури

може здійснюватися безпосередньо з урахуванням вимог, що висуває працедавець до фахівців.

Між ВНЗ та працедавцями в процесі формування майбутнього фахівця дозволяє суттєво підвищити якість процесу навчання за рахунок гармонізації інтересів даних учасників. З одного боку ВНЗ підвищує рівень своєї конкурентоспроможності на підставі посилення іміджу на ринку освітніх послуг; з іншого – бізнес-структура має необхідного фахівця. Загальним ефектом стане швидкість працевлаштування випускників на підставі їх адаптації до вимог ринку.

Зміст запропонованого взаємозв'язку відображено пунктирною лінією на мал.1 Таким чином створюються передумови того, що ВНЗ може оперативно проводити модифікацію відповідних навчальних планів та змісту навчальних дисциплін для формування у майбутніх фахівців необхідних компетенції, що задовольнятимуть потреби працедавця.

З іншого боку працедавець, який здійснює прийом студентів на бази практики, може опосередковано впливати на формування та коректування необхідних компетенцій, оцінюючи компетенції, що отримав студент під час навчання у ВНЗ, шляхом безпосереднього діалогу з ВНЗ.

Безперечно, що інформація про попит на нові компетенції потрапляє до державних органів, які під впливом сучасних вимог ринку постійно удосконалюють нормативні документи (компоненти державних стандартів вищої освіти, класифікатор професій, класифікацію видів економічної діяльності), що дозволяє корегувати та стимулювати ринок, який впливає на окремі сектори економіки в межах загального економічного розвитку національної економіки. Однак час проходження інформації від працедавця до ВНЗ повз нормативні документи достатньо довгий.

Тому обмін інформацією на рівні ВНЗ та працедавців є дієвим інструментарієм формування сучасного фахівця з найменшими витратами часу.

Впровадження запропонованого механізму (мал.1.) являє собою основу формування системи моніторингу, яка є інструментом спостереження за ефективністю функціонування адаптивної системи вищої освіти України.

Таким чином, першорядним завданням є формування інформаційного забезпечення для проведення моніторингу стану взаємозв'язків між вищим навчальним закладом та бізнес-структурами, що має ґрунтуватися на даних отриманих від усіх учасників цього процесу. Створення інформаційної бази для такої оцінки дозволить систематизувати дані та виокремити напрямки за якими доцільно проводити аналіз.

Координаційну функцію такої взаємодії може виконувати Державна інспекція навчальних закладів України, що аналізує роботу навчальних закладів щодо дотримання ними нормативно-правових актів у галузі освіти, дає оцінку відповідності їх діяльності державним стандартам і вимогам, вносить пропозиції щодо усунення негативних і поширення позитивних тенденцій у розвитку освіти, безпосередньо здійснює контроль та бере участь у моніторингу якості підготовки учнів та студентів та вивчає стан організації виробничої практики учнів і студентів, працевлаштування випускників вищих і професійно-технічних навчальних закладів. [6]

Висновки. Таким чином, формування системи моніторингу має на меті не лише постійну діагностику потреб працедавців на діяльність ВНЗ, але й містить завдання - на основі отриманих результатів, приймати зважені управлінські рішення щодо розвитку якісної адаптивної системи вищої освіти України. Це передбачає, що отримані в результаті оцінки та аналізу результати доцільно використовувати в процесі прийняття управлінських рішень щодо розробки чи удосконалення навчальних планів та навчальних дисциплін, впровадження нових технологій освіти, методів оцінки та прогнозування потреб бізнес – структур тощо. Обмін такою інформацією сприятиме підвищенню конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку праці, з одного боку, та отримання бізнесом висококваліфікованих фахівців здатних реалізовувати поставлені задачі, з іншого.

Література

1. Інтегрована система „вища школа – бізнес-структура” : методологія та концептуальні засади побудови: Монографія / Під.ред. д.е.н., прф Понаренка В.С., д.е.н., проф.Раєвневої О.В. – Х.: ВД „Інжек”, 2011. 160с.
2. Головніков О. Т. Теоретичні аспекти оцінки кваліфікації робітників як елемент у людського капіталу [Текст] / О. Т. Головніков. — Донецьк : ТОВ Фірма «Асна», 2002. — 185 с. — ISBN 5-569-85128-3.
3. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти [Текст] /Я. Я. Болюбаш. — К. : ВВП «КОМПАС», 1997. — 64 с. — ISBN 966-7170-06-3.
4. Савченко В. П. Удосконалення та підвищення ефективності професійного навчання кадрів на виробництві [Текст] / В. П. Савченко. — К. : ВВП «КОМПАС», 2001. — 126 с. — ISBN 125-8-520-15265-5.
5. Нельке М. Н. Менеджмент. Что должен знать руководитель [Текст] / М. Н. Нельке. — М. : Омега-Л, 2008. —128 с. — ISBN 978-5-370-00622-7.
6. Указ президента України про затвердження положення про державну інспекцію навчальних закладів України
7. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://kadri.inf.ua>
8. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
9. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

***Аннотация.** Предложено усовершенствовать современную систему высшего образования Украины, а именно с помощью формирования в Государственной инспекции учебных заведений Украины системы мониторинга диагностики потребностей работодателей принимать взвешенные управленческие решения относительно обеспечения единственной методологии качественной государственной аттестации ВУЗ, анализа и сравнения состояния реализации государственной образовательной политики в разных регионах Украины.*

***Annotation.** Author suggest to perfect the modern system of higher education of Ukraine, namely by forming in the State inspection of educational establishments of Ukraine of the system of monitoring of diagnostics of necessities of employers to accept the self-weighted administrative decisions in relation to providing of the unique methodology of high-quality state attestation Institute of higher, analysis and comparison of the state of realization of public educational policy in the different regions of Ukraine.*